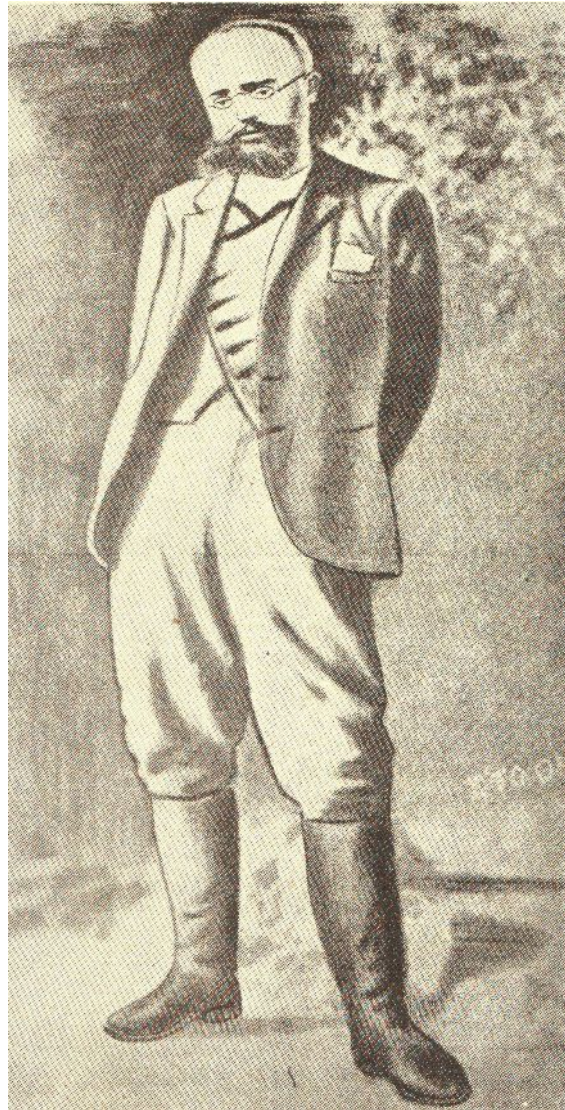

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ¹

ΘΕΜΑ

Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σας, το σημαντικότερο έργο του Ελευθερίου Βενιζέλου στον τομέα της ελληνικής εσωτερικής πολιτικής. Αιτιολογήστε την επιλογή σας.

¹ Ο Ελευθέριος Βενιζέλος , επαναστάτης στο Θέρισο

Ήταν ένα ωραίο βράδυ Φθινοπώρου του 1899 για όλους τους καλεσμένους στο φωταγωγημένο μέγαρο της κόμισσας Νουάιγ. Μια δεξίωση για τον καλό κόσμο του Παρισιού. Κι ανάμεσα σ' όλους τους εκλεκτούς προσκεκλημένους ήταν και ο πιο εκλεκτός: Ο **Γεώργιος Κλεμανσώ**², ο πρόεδρος της Γαλλίας, τον οποίον φίλοι κι εχθροί για την αδάμαστη θέλησή του τον αποκαλούσαν “Τίγρη”. Μόλις είχε γυρίσει από το ταξίδι του στην Ελλάδα. Και που δεν πήγε ο επιφανής ξένος στη χώρα μας: Στην Ακρόπολη, στην Αθήνα, στον Επικούριο Απόλλωνα στις Βάσσες της Φιγαλίας, στην Ολυμπία της Ηλείας, στην Κνωσό της Κρήτης και αλλού. Τις εντυπώσεις απ' αυτό το ανεπανάληπτο ταξίδι του με νοσταλγική διάθεση διηγόταν³ στη γιορταστική συνάθροιση:

*“Δε θα σας κουράσω μιλώντας για το μεγαλείο της Ακρόπολης, ούτε θα σας βασανίσω με αρχαιολογική διάλεξη. Είδα τόπους θαυμαστούς και θεσπέσιους. Ανάμεσα σ' αυτούς και την Κρήτη. Και δεν μπορείτε να μαντέψετε ποια είναι η πλέον ενδιαφέρουσα ανακάλυψή μου. Πιστέψτέ με η πλέον ενδιαφέρουσα και από τις ανασκαφές. Ένας δικηγόρος. **Βενιζέλος**⁴ ή **Βενιζουέλος**. Ειλικρινά δεν μπορώ να προφέρω επακριβώς το όνομά του, αλλά σε μερικά χρόνια, ολόκληρη η Ευρώπη θα μιλά γι' αυτόν. Μιλούσε με θέρμη για τη Δημοκρατία και την Ελευθερία του Τύπου. Ήταν εξοικειωμένος με όλες τις αποχρώσεις της έκφρασης. Πυρουργός ο λόγος του. Ζέστανε την καρδιά μου”.*

Και μίλησε γι' αυτόν όλος ο κόσμος. Για τον πατριωτισμό, την εντιμότητα, την οξυδέρκεια, τη διπλωματική δεξιότητα, τη σύνεση και τη ρητορική δεινότητά του. Άξιος πολιτικός, αντάξιος των λαμπρών πολιτικών της αρχαίας Ελλάδας. Και έλεγε πολλά κι ασύγκριτα. Δε στεκόταν όμως εκεί. Έκανε πολλά και άψογα, που άντεξαν στη σαρκοβόρα επίθεση του χρόνου. Και το όνομά του έγινε θρύλος. Χρώμα έντονο στο παζλ της Ιστορίας.

Το όραμά του δε συμπυκνωνόταν μόνο στην πραγμάτωση του εθνικού ονείρου, που τρεφόταν με τη Μεγάλη Ιδέα, αλλά και στην ποιοτική αναβάθμιση της ελληνικής κοινωνίας, που αδυσώπητα επέβαλλε η ανελέητη πραγματικότητα. Έσκυψε σαν στοργικός πατέρας στην εκπαίδευση, γιατί και ο ίδιος ήταν ουσιαστικά μορφωμένος. “*Κτήρια για τα παιδιά μας*” έλεγε. Κι έκτισε αναρίθμητα σχολεία. Εξοβέλισε το στρατό από την πολιτική, γιατί ήταν ο ίδιος συγχρόνως στρατιώτης και πολιτικός. “*Ο στρατός και οι πολιτικοί οφείλουν να βαδίζουν την οδό της νομιμότητας. Κι ο καθένας να πηγαίνει στο σπίτι του*” συμβούλευε⁵. Καθιέρωσε τη μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων, γιατί θεωρούσε το άγχος και την ανασφάλεια σφοδρούς ενάντιους της προόδου και της παραγωγικής διαδικασίας. “*Καμιά κυβέρνηση δεν έχει το δικαίωμα να ζηλώνει τους αντιφρονούντες από τη δουλειά τους*” έγραφε⁶, όταν ήταν

2 1841-1929

3 Εφημερίδα Δικαιοσύνη

4 1864-1936.

5 Εκλογικό Πρόγραμμα Φιλελευθέρων

6 Μαρτυρία Αλέξανδρου Παπαναστασίου.

δημοσιογράφος. Κι έκανε κι άλλα καλά, αυτός “ο ουρανόπεμπτος άνθρωπος”⁷

Κατά τη γνώμη μου το πιο σημαντικό έργο του Κρητικού ηγήτορα στην εσωτερική πολιτική, που πέρασε τροχάδην από το κριτικό πνεύμα των ιστορικών, ήταν οι επίπονες προσπάθειες, που κατέβαλλε για την ενεργή και έμπρακτη (πέρα από τη συνταγματική, που προυπήρχε) κατοχύρωση της ελευθερίας του Τύπου. Ίσως για πρώτη φορά το άρθρο 16 να είχε τόσο ενεργή συμμετοχή στα πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα της Βενιζελικής υπόστασης. Από στίγμα και κουκίδα αμελητέα στο άψυχο χαρτί, έγινε βράχος βαρύς στην ψυχή της Δημοκρατίας. Σύμφωνα με άρθρο αυτό “καθένας μπορούσε να δημοσιεύει προφορικός, εγγράφως και δια του Τύπου τους στοχασμούς του τηρώντας τους νόμους του Κράτους. Ο Τύπος είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο απαγορεύεται”.

Για το Βενιζέλο, η ελευθερία του Τύπου, διαμορφώνει και ολοκληρώνει το πλαίσιο λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών. Είναι το μεδούλι της Δημοκρατίας. Η απαρχή και η ουσία της. Ο ακρογωνιαίος λίθος της. Αποτελεί βασικό και αναντικατάστατο εργαλείο της κοινής γνώμης και της λαϊκής κυριαρχίας. Ασκει έλεγχο και κριτική στις ενέργειες της κυβέρνησης. Καυτηριάζει τις αυθαιρεσίες των αρχόντων και των υπαλλήλων. Ο Βενιζέλος επαναλάμβανε εμφαστικά πώς χωρίς τον έλεγχο του Τύπου δε θα μπορούσε να κυβερνήσει. “Αν δε διαβάζω εφημερίδες” έλεγε⁸ “και μάλιστα τις αντιπολιτευόμενες, δε θα ξέρω τι γίνεται γύρω μου και το πολιτικό μου αισθητήριο θα ναρκωθεί ή θα διαστρεβλωθεί επικίνδυνα για μένα τον ίδιο, αλλά προπάντων για τη χώρα”. Όταν ο Γάλλος ονομαστός δημοσιολόγος **Ιούλιος Μπουά** επισκέφτηκε τον επαναστάτη Βενιζέλο στην Κρήτη του έκανε ζωηρή εντύπωση η απλότητα της οικίας του καθώς και οι στοιβαγμένες σε ειδικό χώρο εφημερίδες. “Το γραφείο του ήταν ταπεινό και αγροτικό. Λίγα έπιπλα και κανένα κόσμημα. Ένα μεγάλο, μακρύ τραπέζι φορτωμένο με εφημερίδες και σημειώσεις. Στον τοίχο μερικά όπλα...”θα γράψει⁹ αργότερα, το 1914.

Από την άλλη πλευρά ο Βενιζέλος στήριζε το Εθνικό Όνειρο όχι τόσο στην υποστήριξη της ANTANT¹⁰, όσο στην ουσιαστική λειτουργία της Δημοκρατίας και στην ελευθεροτυπία. Όταν το Νοέμβριο του 1920 έχασε τις εκλογές και οι περισσότεροι επιτελείς του ζητούσαν-λόγω των τραγικά κρίσιμων εθνικών περιστάσεων - να κηρύξει δικτατορία, αυτός αρνήθηκε προβάλλοντας το αφοπλιστικό επιχείρημα πώς το γεγονός ότι μια δικτατορική κυβέρνηση της χώρας, έστω και παροδική, προκειμένου να εδραιωθεί η “Ελλάδα των πέντε θαλασσών και των δυο ηπείρων” θα τον ανάγκαζε να φιμώσει τον Τύπο. Κι αυτό το θεωρούσε πανωλεθρία για τον κοινοβουλευτισμό γενικότερα, αλλά και για τη διαχείριση της κυβερνητικής

7 Έτσι χαρακτήρισε τον Ελευθέριο Βενιζέλο ο Μαξ Νορντάου, το 1914

8 Επιστολή προς τον αντιστράτηγο Αλ. Οθωναίο.

9 Το Ημερολόγιό μου.

10 Τριπλή Συνεννόηση ή Συμμαχία

εξουσίας από μέρος του ειδικότερα.

Παράλληλα, ο Βενιζέλος γνώριζε βαθιά τις συμφορές, που είχε επιφέρει ο υποταγμένος και ανελεύθερος Τύπος, τουλάχιστον μέχρι το 1909, που εκδηλώθηκε η επανάσταση του Στρατιωτικού Συνδέσμου στο Γουδί. Το παλάτι και ο στρατός ασκούσαν δριμυία λογοκρισία και οι εφημερίδες¹¹ ασφυκτιούσαν. *“Είχαν όλες το ίδιο κομματικό ύφος και έκαναν τον κόσμο να μπουχτίζει και να αισθάνεται επώδυνη κόπωση”* θα σημειώσει ο **Κλωντ Ζυλιέν**¹². Οι νόμοι για τον Τύπο, έμοιαζαν με τον ιστό της αράχνης, που σαβάνωνε με το γλοιώδες σάλιο της την ελευθεροτυπία. Με την απόκρυψη της αλήθειας και τον ενταφιασμό της πραγματικότητας, αφαιρούνταν από τους πολίτες η αξιοπρέπεια, η δημιουργικότητα, η περηφάνια και η ενότητα. Στοιχεία, που συνέχουν το δημοκρατικό οικοδόμημα, που συνταιριάζουν το δημοκρατικό με το εθνικό αίσθημα.

Για το Βενιζέλο ο Τύπος δεν είναι υποπρακτορείο στείρου εθνικισμού ή κτήμα εκδοτών. Δεν είναι επιχείρηση εντυπώσεων ή άθλιο φερέφωνο της εκτελεστικής εξουσίας. Είναι λειτούργημα ευθύνης και ιερή λειτουργία προσφοράς. Δεσμοτήριο έγκυρων πληροφοριών. Σχολείο ηθικής διαπαιδαγώγησης. Τροχός διακίνησης ιδεών, που δεν πρέπει να καταλήγουν στο κάδο ανακύκλωσης κακών ψυχών. Πυξίδα πολιτικού προσανατολισμού. Προασπίζει τα εθνικά θέματα και την εθνική ανεξαρτησία τόσο όσο και την κοινωνική ισότητα και δικαιοσύνη. Πρωτοπορεί στους δημοκρατικούς αγώνες, γιατί Δημοκρατία και Τύπος συνυφαίνονται. Μοιάζουν με ένα φύλλο χάρτου, που από τη μια πλευρά είναι η Δημοκρατία και από την άλλη ο Τύπος. Αν κανείς κόψει το χαρτί, τότε κόβει και τα δυο μαζί. Είναι μια δύναμη που υπάρχει και μια δύναμη, που ολοένα γίνεται και ξαναγίνεται.

Ωστόσο ο Βενιζέλος θέλει την ελευθεροτυπία μετρημένη και όχι υβρίζουσα. Ταπεινή και δίκαιη και όχι λουστραρισμένη και άνομη. Ομιλούσα και όχι παρασιωπούσα εν περιστάσει και σκοπιμότητι. Μαρτυρία για τον έντιμο και μαρτύριο για το δόλιο. Κι αυτό γιατί θεωρούσε τον Τύπο το καλύτερο σχολείο του λαού. Εργαστήριο του καλού, που διοχετεύει στην πολύπαθη χώρα κοινωνική ισορροπία και ισόρροπη επικοινωνία. *“Πολλές ανθρώπινες ζωές μπορεί να σώσει ο αγαθός και ενάρετος Τύπος. Ο φίλος μου ο Κλεμανσώ έβγαλε στη φόρα την υπόθεση Ντρέυφους και έσωσε χιλιάδες επαναστάτες από θανάτους και φυλακίσεις με τα πύρινα άρθρα του στις εφημερίδες “Ελεύθερος Άνθρωπος” και “Άνθρωπος Δεσμώτης”* έγραφε συχνά σε επιστολές του. Και το απέδειξε με το παράδειγμά του σε δυο περιπτώσεις:

Στην πρώτη, στην περίπτωση του στρατηγού Αναστάσιου Παπούλα¹³, ο οποίος μετά την εκθρόνιση του βασιλιά Κωνσταντίνου, το 1917, στην περίοδο

11 Χρόνος, Αθήνα κ.ά.

12 Οι Δημοκρατίες αυτοκτονούν.

13 1857-1935. Το Νοέμβριο του 1920 αντικατέστησε στο Μικρασιατικό πόλεμο τον αρχιστράτηγο Λεωνίδα Παρασκευόπουλο.

του Διχασμού, οργάνωσε τα κινήματα της Θήβας και της Πελοποννήσου εναντίον του Βενιζέλου, ανεπιτυχώς όμως. Πιάστηκε και το στρατοδικείο τον καταδίκασε σε θάνατο. Ο Βενιζέλος με τεκμηριωμένα και θυμοσοφικά άρθρα στον Τύπο και με προσωπική του παρέμβαση πέτυχε να μην εκτελεστεί η βλαπτική αυτή για τον άνθρωπο απόφαση, επιβεβαιώνοντας περίτρανα το λόγο¹⁴ του Βίαντα από την Πριήνη “*αρχή γαρ άνδρα δείκνυσι*”¹⁵.

Αλλά και τον Οκτώβριο του 1934 σε “*αρθρογραφικές μονομαχίες*” με το μελλοντικό δικτάτορα Ιωάννη Μεταξά σε δυο αθηναϊκές εφημερίδες σχετικά με τα γεγονότα των ετών 1915-1920, ο Βενιζέλος έγραψε 20 εμπειριστατωμένα και φλεγόμενα από πάθος και αλήθεια άρθρα, με τα οποία υπεραπίστηκε το αναφαίρετο δικαίωμα του ανθρώπου να σκέπτεται και να εκφράζει με παρρησία τη γνώμη του. Και “*πρόβλεψε*¹⁶ *πώς αν ο Μεταξάς με τις ψευδολογίες του αναζωπυρώνει τη διχόνοια και το μίσος, τότε η Ελλάδα θα μεταβληθεί σε ένα απέραντο δεσμωτήριο. Ήδη ο Πλαστήρας*¹⁷ *έχει βάλει την πόρτα και τα κλειδιά. Ο Μεταξάς θα βάλει τα υπόλοιπα*”.

Όντας ο ίδιος δημοσιογράφος, θεωρούσε τους δημοσιογράφους “*μαχητές του φωτός*”. Δεν επαγγέλλονται απλώς, λειτουργούν με ασυνήθιστη ειλικρίνεια και σταθερή συνείδηση. Η επιθυμία τους δεν εμφιλοχωρεί στο άτομο, αλλά στο σύνολο. Εκεί ανήκει. Στον εαυτό του και την αλήθεια. Για το Βενιζέλο “*η γραφίδα έχει τόση δύναμη, όση η οβίδα*”. Σε αντίθετη περίπτωση-όταν οι δημοσιογράφοι υπηρετούν άλλους κυρίους μακριά από την αλήθεια- γίνονται ανδράποδα και προδότες. Γιατί το ψεύδος από μόνο του είναι προδοσία.

Βέβαια δε έφτασε όπως ο Όθων Βίσμαρκ στο σημείο να ιδρύσει ένα “*ταμείο ερπετών*”-όπως ο ίδιος το ονόμαζε- απ’ όπου πλήρωνε τα μίσθαρνα όργανά του, τους δημοσιογράφους-μπρελόκ. Πρότεινε όμως νόμο σαφή και συγκεκριμένο περί Τύπου, που πρόβλεπε δίκαιες και λογικές ποινές. Μάλιστα υπάρχει και μια μαρτυρία ότι επεξεργαζόταν σχέδιο για τη σύσταση Ειδικού Δικαστηρίου για τον Τύπο, όταν αυτός και οι δημοσιογράφοι του ...κιτρινίζαν.

Αν εγκύψει κανείς στα προεκλογικά έντυπα¹⁸ των Φιλελευθέρων, θα αποδελτιώσει σοβαρές και ώριμες θέσεις και σκέψεις για την ελευθεροτυπία. Όπως αυτή αποτελεί το παλλάδιο όλων των αστικών, πολιτικών και θρησκευτικών ελευθεριών του κόσμου. Όλες αναθεματίζουν τον αχαλίνωτο, το σκανδαλοθηρικό και ασύδοτο Τύπο, που τρομοκρατεί το χρηστό πολίτη, που διαφθείρει το συγκρατημένο νέο, που μαυρίζει με τις συκοφαντίες του, όσα δεν μπορεί να κάψει. Εξαίρουν την υγιή ελευθεροτυπία, που οριοθετεί τη θετική και αρνητική κριτική της και που καλοπροαίρετα σκιαγραφεί το πρόσωπο ή το αντικείμενο της έρευνας της. Αναφέρεται μάλιστα πώς όταν ο Βενιζέλος είχε πάει σε ένα συνέδριο αμπελουργών και κάποιος αντιβενιζελικός

14 Διασώζεται από το Σοφοκλή στην Αντιγόνη.

15 Γιατί η εξουσία δείχνει το χαρακτήρα του ανθρώπου.

16 Τα φοβερά ντοκουμέντα, 1η Μαρτίου 1935, σελ. 79, Φυτράκης

17 1883-1953, Στρατιωτικός και πολιτικός από την Καρδίτσα

18 31-3-1931

μιλούσε βάνουσα και άδικα εναντίον του, ο Βενιζέλος, αφού τον άκουσε με προσοχή και ιερή αφοσίωση του είπε: *“Σωπαίνω, για ν’ ακούσεις από τη γόνιμη σιωπή μου την ανταρσία της διαμαρτυρίας μου. Συ δεν κρίνεις, κατακρίνεις. Συ δεν κρίνεις, ανακρίνεις”*.

Βλέπω συχνά ένα μπρούτζινο αγαλματάκι του Ελευθέριου Βενιζέλου, που ο πατέρας μου έβαζε σε θέση περίοπτη και ζηλευτή στη βιβλιοθήκη του. Του το είχε χαρίσει ο παππούς μου. Από την πρώτη στιγμή με τράβηξε το κεφάλι αυτό του βυζαντινού αγίου, που θα έλεγε κανείς πώς κατέβηκε από τοιχογραφία ναού. Το βλέμμα του ήταν διαπεραστικό, συνάμα και τρυφερό. Το χαμόγελό του ήταν λεπτό και η απεριόριστη συμπαθητικότητα του διαχεόταν φωτεινά σε όλη τη μορφή του. Η σχεδόν κοριτσίστικη μετριοφροσύνη, η οποία γίνεται τόσο περισσότερο χαριτωμένη όσο συνδυάζεται με τη σιδηρά θέληση είναι μερικά στοιχεία, που σε σκλαβώνουν. Και εκείνη η πίστη του στην ειλικρίνεια και την ελευθεροτυπία, έκανε τον άνθρωπο αυτό μύστη και θιασώτη στην αλήθεια. Όταν ο **Τάκε Ιονέσκο**¹⁹ τον ρώτησε ποιο είναι το μυστικό της επιτυχίας του, ο Βενιζέλος απάντησε απέριττα και βαθύτατα: *«Είπα πάντοτε στους συμπολίτες μου ολόκληρη την αλήθεια και ήμουν πάντοτε έτοιμος να εγκαταλείψω χωρίς παράπονο και μεμψιμοιρία την εξουσία. Ξέρεις κάθε άνθρωπος, πρέπει να έχει πάντοτε έτοιμα τα παπούτσια του, για να φύγει»*.

Αναρωτιέμαι, αν όλες οι προσπάθειες αυτές του Βενιζέλου για ελευθεροτυπία τελεσφόρησαν. Η Ιστορία, το πανηγύρι αυτό της ανθρώπινης ματαιοδοξίας, δείχνει πώς όχι. Γιατί οι Έλληνες-μετά το «Ανάθεμα του Πεδίου του Άρεως», μετά την απόπειρα δολοφονίας του στο σταθμό της Λυών και στην οδό Κηφισιάς, έφτασαν στις εκλογές του 1933 να περιαγάγουν στην Αθήνα ομοίωμα του Βενιζέλου «επί της κρεμάλας»! Μεγαλεία και Αθλιότητες. Ύστερα ο Μεταξάς φίμωσε τον Τύπο και αφάνισε την ελευθεροτυπία. Στη μετεμφυλιακή Ελλάδα, ο Τύπος ήταν άτυπος και παράτυπος. Στη Δικτατορία άτιμος και επικίνδυνος για την πνευματική και ψυχική υγεία των «υπό γύψον» πολιτών. Σήμερα θριαμβεύει ο Κίτρινος Τύπος, που κατασκευάζει υπήκοους και όχι πολίτες. Αντικείμενα και όχι υποκείμενα της Ιστορικής εξέλιξης. Ο Τύπος είναι μια πολυεθνική εταιρία, που πουλά την «ελευθεροτυπία» απλόχερα και μάλιστα σε διαφανείς πλαστικές σακούλες, για να βλέπει οποιοσδήποτε την ανυπαρξία της. Γιατί αυτό, που οι ειδικοί ονομάζουν πολυφωνία των Μ.Μ.Ε. και ελευθεροτυπία, είναι το άλλο όνομα της σύγχυσης και της παραπλάνησης.

Ωστόσο κανένας αγώνας δεν πάει χαμένος. Ψίθυροι από τη συνείδησή μου με παρηγορούν πώς η προσπάθεια για ελευθεροτυπία πρέπει να συνεχιστεί. Γιατί κανένας προφήτης δεν αγιάζει στον τόπο του.

Αν είχα τη δυνατότητα να ταξιδέψω με τη χαίτη του χρόνου σε αλλοτινές εποχές, καθισμένος στα ακρόφτερα της Ιστορίας, θα ήθελα να συναντήσω τον Ελευθέριο Βενιζέλο μόνο και μόνο να του σφίξω το χέρι για τις αντιλήψεις του

19 Πρωθυπουργός της Ρουμανίας το 1913.

περί ελευθεροτυπίας και για τους αγώνες, που έκανε στην πράξη γι' αυτήν. «Φτάσαμε στο σημείο να λέμε με περηφάνια τον Τύπο εξουσία. Θα ήμασταν όμως πιο μετριοφρονες, αλλά και πιο κοντά στα πράγματα, αν τον ονομάζαμε παιδευτικό όργανο. Τότε και διαρκέστερη εξουσία θα του δίναμε, και σε υψηλότερο επίπεδο θα τοποθετούσαμε αυτή την εξουσία». Σοφά λόγια, ανεκτίμητα από το στόμα του μεγαλύτερου νεοέλληνα πολιτικού. Και ο καθένας μας διερωτάται και απαντά: “Τι είναι οι σημερινοί πολιτικοί απέναντι σ' αυτόν το γίγαντα του ήθους και του ύφους; Απλώς σκιές, μελανά σημεία των καιρών”.

Και τ' άλλα έργα του Βενιζέλου ήταν σπουδαία και αξιομνημόνευτα. Εμένα όμως αυτή η διαχρονική έννοια της ελευθεροτυπίας με συγκλονίζει, γιατί με κάνει Άνθρωπο, γιατί με κάνει Δημοκράτη, γιατί με κάνει Βενιζελικό. Γιατί με κάνει Ον ζωσμένο με φως και απεραντοσύνη. Με ουρανό και θάλασσα, όπως είναι η πατρίδα μας. Γιατί με προκάλεσε να πάρω μέρος στο διαγωνισμό με βασικότερο κίνητρο την αγάπη που τρέφω προς την ελευθερία της έκφρασης και της ελευθεροτυπίας. Για την εκτίμηση που νιώθω για το πρόσωπο του μέγιστου αυτού πολιτικού άνδρα. Για να του στείλω μέσα από ζεστό χαρτί μου ένα μεγάλο ευχαριστώ, γεμάτο ευγνωμοσύνη και συγκίνηση.

Κωνσταντίνος Μαντζιβής,
Τάξη Γ΄, τμήμα 2ο, Γυμνάσιο Επιταλίου, Νομός Ηλείας,
Τηλ. 26210-71222(Σχολείο) και 26210-32060(Οικία).